No 1932 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franko door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 1 SEPTEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 31 Augustus.

Men heeft de Katholieken hier te lande aan miskenning en aan verdrukking gewoon gemaakt, in die mate, dat zij, nog niet lang geleden, het stilzwijgend bijna als een regt der Protestanten beschouwden hen te miskennen en te verdrukken. Van dat zwijgen is grootelijks misbruik gemaakt. Aan de te ver gedrevene goedhartigheid en inschikkelijkheid der Katholieken werd geenszins met edelmoedigheid beantwoord. Integendeel. Naarmate de Katholieken zich toegevender betoonden en alles maar lieten gaan, werd de aanmatigende houding hunner tegenstanders al stouter en stouter, zoo zelfs dat zij ten laatste de Katholieken niet eens meer als hun gelijken beschouwden, maar beweeren dorsten, dat zij, in spijt van de Grondwet, op gelijk regt geene aanspraak hebben, dat hunne »rigting" door de regering behoort bestreden te worden, dat het de pligt van den Staat is, niet hen te beschermen, maar hen te *bedwingen*. Daartoe is men gekomen, wij willen niet zeggen, tengevolge van, maar wél, bij de lijdelijkheid en de goedhartige inschikkelijkheid der Katholieken. Het strekke hun tot waarschuwing. Hunne krachtdadige handhaving, tot het uiterste toe, van al hunne regten, — niet de regtsliefde van hunne tegenstanders, — deze alleen waarborgt hun het voortdurend bezit en het genot van die vrijheden en regten, die hun het dierbaarst en het heiligst zijn. Terwijl zij zich in alles inschikkelijk betoonden, kwam men er toe te eischen: *bedwang* van de vrijheid hunner Kerk. Zij mogen thans vorderen dat hun regt geschiede. Doen zij dat met waardigheid en met kracht — regt zal hun dan ook geworden.

Eigenlijk intusschen wilden wij daar niet op neer komen. Dit is het, wat wij zeggen wilden, dat, aan miskenning en verdrukking hier te lande gewoon, het den Katholieken ten innigste moest treffen, én vóór, én gedurende de laatste beraadslagingen der Tweede Kamer, hun goed regt op eene zoo eerlijke en loyale wijze verdedigd te zien door niet weinige, en daaronder van de voortreffelijkste, Protestanten. Geen Katholiek, die daaraan ongevoelig is gebleven; geen, die niet in hunne taal het onderpand ziet van eene betere toekomst; geen, die hun niet daarvoor den hartelijksten dank wenscht gebragt te zien. En dat wenschen zij niet slechts als Katholieken, maar ook als Nederlanders, als zonen van hetzelfde, ook hun zoo dierbaren, Vaderland. Dat toch staat vast, dat dit, om maar weinig te zeggen, niet door de vertreding, doch alleen door de getrouwe naleving van wat regt is, kan gebaat worden en gered.

Wij hebben de meeste redevoeringen, ter Tweede Kamer gehouden, aan onze lezers medegedeeld. Wij weerstaan echter niet aan het verlangen hun nog eens, uit het *Bijblad*, enkele treffende plaatsen onder het oog te brengen uit het onlangs gesprokene, dat ons aanleiding gaf tot het ter neêrschrijven van bovenstaande regelen. Onze vrienden zullen van die plaatsen met een vernieuwd genoegen kennis nemen; onze tegenstanders moge de herhaalde lezing van de taal van hen, die overigens door zoo vele banden aan hen verbonden zijn, tot nadenken brengen.

Of zouden zij de ooren gesloten kunnen houden, waar Sloet tot Oldhuis de April-beweging karakterizeert op de volgende wijze:

»Toen het woord bisschoppelijke hierarchie maar was uitgesproken, toen hebben enkelen, God moge het hun vergeven, met staatkundige bedoelingen, uit heerschzucht, uit gekwetste eigenliefde, met een dæmonischen lust, de oude wonde weder opengereten. Zij hebben, volgens de uitdrukking der Synodale Kommissie, onheilig vuur op het altaar ontstoken, dat in de argelooze harten weldra ingang vond, en overal in vlam raakte. Men heeft het protestantsche geloof diep vernederd, zooveel angst voor de Bisschoppen van Rome aan den dag te leggen, en dien angst bij de menigte aan te kweeken. Het is tegen die houding der Protestantsche Kerk, dat ik protesteer, aan welke miskenning mij dit moge blootstellen; — men heeft mij aan miskenning gewend gemaakt —; het is om die houding der Protestantsche Kerk dat menig echt Protestantsch hart nog lange jaren in stilte bloeden zal."

Dat is eerlijke en waardige taal, die eerbied inboezemt en die, ook met het oog op de toekomst, door de Protestanten wel verdient overwogen te worden. Kan het, verder, zonder indruk bij hen blijven, wat de heer Sloet zegt van de houding van vele predikanten in dezen laatsten tijd, en van de teleurstelling hun toebereid, en van de gevolgen daarvan te voorzien?

»Er is nog een andere stand van menschen, die onvergenoegd zijn: het zijn de predikanten. Daarover moet ik nog een enkel woord vooraf zeggen.

»Gelooft niet, Mijne Heeren, dat ik dien stand niet zou achten; ik weet dat er onder dien stand vele voortreffelijke en goedgezinde geestelijken worden aangetroffen, die verdraagzaam zijn, en die zuchten over de houding die de Kerk heeft aangenomen. Ik heb tot mijn leedwezen geene bevoegdheid om hunne namen te noemen; men vindt onder dezen vele ouden van dagen, nader aan de poorten der eeuwigheid, leeraars die steeds door hunne deugden hebben uitgeblonken, sieraden en lang de vraagbaken in onze Kerk. O! mogten zij hun stilzwijgen afbreken; mogten zij, terwijl het nog tijd is, hunne stem verheffen. Meent niet, dat ik van mijn stand als volksvertegenwoordiger laag op den stand van geestelijke zou neêrzien; die stand is hooger dan de mijne; ik ben gelukkig genoeg er trouwe vrienden onder te tellen. Ik durf meer zeggen: die stand is in mijne schatting de eerste in de maatschappij; ja, de betrekking van een eenvoudig predikant in een dorp op de heide acht ik een verhevener standpunt, dan dat van onzen eersten minister, volgens de leer van onzen Verlosser, dat, wat hoog is onder de menschen, een gruwel is voor God! Maar het is niet anders; velen dier predikanten zijn misleid door de stemmen, die uit de groote steden in Holland zijn opgegaan, en hebben ter goeder trouw gemeend, dat de Protestantsche Kerk in gevaar was; zij moeten, zij willen bevredigd worden, en zij zijn niet bevredigd door de wet, die thans in behandeling is. Toen die wet bekend werd, is er reeds hevig geklaagd, dat er niets in was dat eigenlijk dadelijk tegen de bisschoppelijke hierarchie gerigt scheen, want dat toch moest zij ten doel hebben. Velen dier predikanten kleeft ook het denkbeeld aan, dat de minister van Buitenlandsche Zaken, over wiens politieke taktiek zij den hoogsten dunk koesteren, wel een huismiddeltje zal weten om de bisschoppen uit het *lieve* Vaderland te verdrijven. Zij zien echter in deze wet niets anders dan bepalingen over het klokkenluiden, over het kostuum van mantel en bef, en dit is eene inderdaad bedenkelijke zijde van de wet, omdat het somtijds gevaarlijker is aan een *kleedstuk* dan aan een *leerstuk* te tornen. Wilt gij nu weten, hoe de organen van onzen geestelijken stand zich reeds over de zaak uitlaten? Ik heb hier den *Nederlander* van 19 Augustus, waarin men een uittreksel uit den *Fakkel* vindt; zoo als iedereen weet, is dit een zeer Protestantsch blad; sommigen betwijfelen echter, of die fakkel wel zijn licht ontstoken heeft aan de Eeuwige Bron van waarheid en liefde; maar wat zegt nu die *Fakkel*?

»»Nu zal waarschijnlijk het wetsontwerp tot wet worden verheven. Nu zullen de Protestanten gezegd worden zich voor het beginsel der wet te hebben verklaard, waar inmiddels het belangrijkste art. 2 is uitgeligt. Nu zullen de bisschoppen komen." — Hier moet ik een oogenblik met lezen ophouden. Gij merkt, Mijne Heeren, dat men het laat voorkomen, of de bisschoppen er nog niet zijn, of zij nog komen moeten; gij ziet, dat die grove volksmisleiding waarvan ik u zoo even sprak, nog wordt voortgezet; maar misschien denkt gij, dat onder *komen* door den *Fakkel* verstaan wordt, *erkenning van staatswege*; doch neen, hoort slechts verder: »en wie weet het, waarschijnlijk erkend en bezoldigd worden van Staatswege. En nu zijn er veel bijzaken gebeurd; nu is er door den Koning, door de Ministers, door de Vertegenwoordiging, door de kiezers veel gedaan, *en de reden onzer regtmatige bezorgdheid is nog niet geweken.*

»»*Eene kleine wijziging in den Bisschoppelijken eed, eene zeer dubbelzinnige en onbeteekende erkenning van 's Konings gezag, ziedaar het schrale loon op zooveel werks, het resultaat van zooveel strijds.*"

»Mijne Heeren, ik heb inderdaad medelijden met den *Fakkel* en zijne aanhangers, dat deze, na zooveel moeite te hebben verrigt, na zooveel werk, na alles geroerd en beroerd te hebben, eene inderdaad zoo schrale belooning ontvangen. Het *Goudsch Kronijkske* ga ik voorbij; maar men leest verder in den *Kerkbode*, dat de wet door deze wijziging zoo waterig is geworden, dat zij hare beste kracht en geest heeft verloren, en nu wil de minister van Justitie de wet nog filtreeren, en betuigt ons met zijne eigenaardige zeggingskracht: ik zal u door deze wet zoo klaar en zuiver water schenken, als gij nog nooit gedronken hebt.

»De wet derft *kracht* en *geest*? Voorwaar, geene kleine beschuldiging! Maar nog meer! De *Kerkbode* getuigt dat de belofte der Regering niet gehouden wordt, dat de wet geen waarborg voor de Protestantsche Kerk oplevert.

»Gij ziet dus hieruit, dat de geestelijken zoowel wier gevoelens door den *Fakkel*, als door den *Kerkbode* vertegenwoordigd worden, niet te vreden zullen zijn; wie staat er voor in, dat zij niet weldra de kracht, *die zij nu hebben leeren kennen*, tegen het Ministerie zelf zullen rigten en dit naar onze hulp zal moeten uitzien"

Wij behouden ons voor nog eene enkele plaats uit de schoone redevoering van den heer Sloet mede te deelen. Moge het aangevoerde de Eerste Kamer, zoo nog noodig, bevestigen in het besef van wat het doen zoude, wanneer het de monsterwet kon goedstemmen.

De laatste Rotterdamsche korrespondentie van de *Emancipation belge* brengt eene merkwaardige bijzonderheid aan het licht van eene niet geringe beteekenis. Zij deelt ons o. a. het volgende mede:

»Ontevredenheid blijft voortgaan den Nederlandschen grond te beroeren en neemt dagelijks meer en meer een onrustbarend voorkomen aan. Het schijnt dat het ministerie de rampspoeden begint te bemerken, welke de verkrachting der Grondwet dreigt, elk oogenblik, over het land te doen neerstorten. De ministerieele bladen zijn reeds er toe gekomen om Idyllen te maken; zij verwonderen zich, dat men kan miskennen, dat de door de Tweede Kamer aangenomen monsterwet, wezenlijk eene wet van liefde en verbroedering is; zij bezingen tegelijk de weldaden des vredes en wenschen dat iedereen er aan toebrenge en zwijge.

»Maar iedereen zwijgt niet. De openbaar den Katholieken vijandig gezinde bladen, beijveren zich voornamelijk, om het kenmerkend karakter der wet goed te doen uitkomen. Ze is *niet* voldoende, zeggen zij, en weldra zullen wij ten aanzien der Katholieken nieuwe eischen moeten doen gelden. Doch de wet is van wege het gouvernement en de nationale Vertegenwoordiging eene *demonstratie* tegen de Katholieken en bovendien een *eerste schrede* op den staatkundigen weg afgelegd, dien Nederland voortaan zal moeten volgen. Zij verzetten zich mitsdien tegen elk denkbeeld van verzoening; zij verkondigen dat de oorlog verklaard, dat eene eerste overwinning behaald is geworden, en dat het nu te doen is om een eersten zege te voltooijen.

»Zullen zij, die de instandhouding der door de Grondwet gewaarborgde regten willen, zij mogen katholiek, protestantsch of israëlitiesch zijn, zullen dezen onverschillig blijven voor zulk eene taal? Zij zouden hunnen pligt verzaken. Ook putten zij alle middelen uit, die de Grondwet hun aan de hand geeft, opdat hunne grondwettige regten van de schipbreuk gered worden. De houding der drukpers blijft bewonderenswaard, en bij duizenden zullen de verdedigers der konstitutioneele regten zich tot de Eerste Kamer werden, opdat zij de eerste en kostbaarste onzer zoo schandelijk aangevallene vrijheden, de godsdienstige vrijheid, bescherme.

»Als ik zeg dat de houding der drukpers bewonderenswaardig is, vraagt gij mij, of dan de gansche drukpers in handen der vrienden »van de Grondwet is. Op die vraag moet ik antwoorden; de dagbladen ter dienste der vijanden van de Grondwet zijn zoo weinig in getal, in verhouding der in het land verschijnende periodieke geschriften, dat ze eigenlijk niet eens tellen. Onlangs riepen mijne zaken mij op zekere plaats, waar ik niet alleen de in grootere steden uitgegeven wordende

nieuwsbladen vond, maar ook die, welke hetzij wekelijks, of twee, of driemalen in de week, in minder groote plaatsen het licht zien. Ik had mitsdien voor mij eene kollektie nieuwsbladen ten getale van 150. Ik vermaakte mij met ze te doorbladeren en te doorsnuffelen. En onder die 150 nieuwsbladen vond ik slechts een twintigtal dat het ministerie ondersteunde; al de overige bestrijden het openlijk en met alle kracht. Heb ik dan geen regt te zeggen, dat de gansche drukpers tegen het ministerie is, voor welke het onmogelijk zal zijn op den duur zich, met grondwettige middelen, te verzetten tegen de algemeene opinie, die door zulk eene vermogende drukpers vertegenwoordigd, ondersteund en bestuurd wordt?"

Van de honderd vijftig bladen zijn twintig in meerdere of mindere mate *voor*, maar honderd dertig *tegen* het ministerie! Is het twijfelachtig, welke kansen van duurzaam bestaan dat ministerie heeft?

Wij zijn ver van ten volle te beamen de volgende woorden van den heer Donker Curtius, geschreven toen hem nog geen ministerieel tooisel gedekt had: »De drukpers is de koningin der aarde. Wie haren scepter wil verbreken, zal door haar verbroken worden. Zij alleen heeft het licht in de duisternis voor allen ontstoken en zal ook de nevelen, welke het aardrijk nog dekken, verdrijven." Maar, ofschoon wij deze onbegrensde lofspraak op de drukpers niet onvoorwaardelijk tot de onze zouden willen maken, gelooven wij desniettemin, dat, in den tegenwoordigen staat der dingen, maar weinig bestand is tegen de magt der drukpers.

Vooral, wanneer de taal dier drukpers overal, mag men zeggen, eenstemmig is. Immers, niet slechts bijna de gansche binnenlandsche pers, maar ook, op het *Journal des Débats* en enkele republikeinsche bladen na, alle buitenlandsche bladen zijn volkomen overeenstemmend in hun oordeel over ons tegenwoordig ministerie en zijne daden. Dat eenstemmig oordeel, wie durft dat tarten op den duur? Wie kan het?

Men leest in het Nommer van den *Univers* van den 29 Augustus:

»Door de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Nederland, is de wet aangenomen, haar door het ministerie van Hall, tegen de vrijheid en onafhankelijkheid der Kerkgenootschappen aangeboden Door de wijzigingen die de wet gedurende de diskussiën heeft ondergaan, is de geest er van niet veranderd of de strekking getemperd; ze blijft in de handen van het bewind een schrikkelijk wapen van verdrukking en slaafsche onderwerping.

»Het ministerie en de ultra-protestantsche partij, wier bedoelingen die wet bevordert, hebben door meerderheid de overwinning behaald; maar, ... de diskussie heeft in zulk een helder licht de onregtvaardigheid der wet gesteld, en hare tegenstanders hebben zich door kracht van redenen, door talent, maar bovenal door loyauteit zoo hoog boven hare verdedigers verheven, dat die zegepraal indedaad eene nederlaag wordt, als men den zedelijken indruk bemerkt, dien zij door het gansche koninkrijk verwekt heeft. In dit oogenblik, voorwaar, zijn de verdedigers der godsdienstige vrijheid sterker en hare vijanden zwakker dan vóór de debatten.

»De heeren Meeussen, van Nispen van Sevenaer, Dommer van Poldersveldt, Jespers, Luyben, Strens, Storm en van Wintershoven, allen Katholieken, en de heeren Thorbecke, van Bosse, van Hoëvell, de Mau, van Eck, en Sloet tot Oldhuis, allen Protestanten, hebben de goede zaak krachtig verdedigd en de sofismen harer vijanden naar waarde in 't licht gesteld. Zij hebben bewezen dat elke wet, bestemd om de godsdienstige vrijheid, die de Grondwet waarborgt, aan banden te leggen, uit zich zelve ongrondwettig is; dat het eene ongerijmdheid is tegenover de Grondwet, de wet van *Germinal* Jaar X uit het stof te delven; dat de voorgestelde wet eene daadwerkelijke verkrachting is der regten en vrijheden, door de Grondwet aan alle Neerlanders, welke godsdienst zij belijden mogen, gewaarborgd; dat het beginsel van retroaktiviteit door de nieuwe wet in de Nederlandsche wetgeving ingevoerd, iets gedrochtelijks is, en dat eindelijk, bij de tegenwoordige gesteldheid der gemoederen, de aanneming van zulk eene wet, zelfs dan wanneer ze niet mogt worden uitgevoerd, het land aan ernstige gevaren blootstelt.

»Men kan in drie kategoriën de redenaars verdeelen, die het ministerie en zijne wet verdedigd hebben. De eerste is die der regtsgeleerden. Hunne argumenten aan Machiavel ontleenende, hebben zij dit beginsel bepleit: het belang van den Staat. De Staat moet voor zijn heil zorgen; bijgevolg, de Staat heeft niets zoozeer te vreezen dan de vrijheid en de onafhankelijkheid der Kerk; de Kerk moet dus onderworpen worden en dat is het wat de nieuwe wet doet.

»De tweede kategorie is die der zoogenaamde protestantsche Orthodoxen of Piëtisten; deze hebben hunne wapenen in een ander wapenhuis gezocht. Al de historische onwaarheden oprapende, sedert drie eeuwen opgestapeld, stellen zij de Roomsch-Katholieke Kerk als een afschuwelijk monster voor, en roepen uit: Indien de Katholieken het jak onzer meerderheid wilden aannemen, wij zouden nog in vrede met hen leven kunnen. Maar dat behaagt hun niet en zij willen met ons gelijke regten hebben. Het is het ultramontanismus, dat hun dien buitensporigen eisch heeft ingeboezemd; gelijk het de teregtstelling van Jan Huss, de verdelging der Waldenzen, den dertigjarigen oorlog, de herroeping van het edikt van Nantes, de tyrannieke daden van den hertog van Alva, enz. enz. heeft uitgelokt. Daarom, oorlog aan de Ultramontanen, of, met andere woorden, aan de Katholieken! — Vergetende dat zijn vader de lofredenaar van Pater Roothaan en van de Societeit van Jezus was, heeft een der redenaars dier partij, de zoon van den beroemden letterkundigen van Lennep, niet gebloosd die artikelen der wet te verdedigen, welke preventieve maatregelen tegen de Katholieken voorschrijven, en ze te regtvaardigen door dit argument: Indien de Mormonen, de Wederdoopers, of andere sekten, van welke de godsdienstleer onzedelijk ware, zich in Nederland vestigden, zou dan de wet weerloos moeten blijven tegen het verspreiden van slechte zeden? Behandelen wij de Katholieken, gelijk wij de Mormonen zouden behandelen!

»De derde kategorie der wetverdedigers bestaat in de aan de geheime genootschappen verbroederde redenaars. Men weet met welk doel die genootschappen zijn ingesteld en welke middelen zij bezigen om dat doel te bereiken. Ten einde de maatschappelijke orde om te werpen, en ten einde de Kerk te vernietigen, hebben zij ondernomen, om door hunne schriften en propaganda het katholiek geloof te bederven en tevens hen tot ellende te brengen, die aan hunne verleiding weerstand bieden. Men herinnert zich de door ons besproken pamfletten, die door die genootschappen verspreid werden en de verpligting waaraan de leden er van zich onderwerpen, om stelselmatig den Katholieken alle hulp, allen arbeid, elk middel om den kost te verdienen te onthouden, om niets van hen te koopen, hen niet in hunne dienst te nemen, om elken band te verscheuren, elke verkeering met hen af te breken. De redenaars waarvan wij spreken hebben eene taal gevoerd, volkomen waardig de genootschappen die zij vertegenwoordigen, en nooit heeft een openbaar spreekgestoelte weergalmd van kreeten als die dier onzinnigen. Zij zijn het nogtans, die aan de zoogenaamde behoudende partij, waarvan de minister van Hall het hoofd is, de overwinning verzekerd hebben. Het *Journal des Débats* zal zich wel wachten het aan zijne lezers te zeggen; maar door zijne lasteringen tegen den heer Thorbecke te hernieuwen, zal dat blad hun de konstitutioneele partij, waarvan die staatsman het hoofd is, voorstellen als omwentelingsgezind en dat zal hen onwetend laten, dat de omwentelingsgezinden in Nederland juist die leden van de geheime genootschappen zijn, welke in dit oogenblik aan het gouvernement hun steun leenen om de Kerk te verpletten, maar die morgen, met de orthodoxen vereend, zich er tegen zullen verzetten en het omverwerpen. God geve dat de Konstitutioneelen en de Katholieken alsdan sterk genoeg mogen zijn, om hen te bedwingen en eene rampvolle gebeurtenis te voorkomen!

»Wat wij gezegd hebben is voldoende om den lezer een algemeen denkbeeld te geven der diskussie, waarvan de uitslag de aanneming der wet is geweest. Wat de bijzonderheden betreft, het zou nu overbodig zijn er bij stil te staan.

»De aanneming der wet door de Tweede Kamer ontmoedigt evenmin de Katholieken als de konstitutionneele Protestanten. De eene zoowel als de andere zijn meer dan ooit onwrikbaar in hun besluit, om door al de middelen die de Grondwet hun geeft, hunne regten te verdedigen. Zij maken zich gereed om uit alle oorden van het land hunne stemmen tot de Eerste Kamer te verheffen, en haar te verzoeken, dat zij de konstitutioneele vrijheden, wier bewaring haar is toevertrouwd, ongeschonden houde, vrijheden, die door de Tweede Kamer zoo vermetel verkracht zijn geworden. Wij vernemen bovendien, dat de Katholieken te Amsterdam eene Vereeniging hebben opgerigt, die, men mag het hopen, spoedig zich over het gansche land zal uitbreiden en, den weg volgende, tegenwoordig door al de Katholieken in Duitschland betreden, onafgebroken zal waken ter instandhouding en verdediging der regten en vrijheden van de Godsdienst. Dat God de pogingen zegene der toegewijde mannen, die zich aan het hoofd van dien heiligen arbeid gesteld hebben en dat Hij de gebeden gelieve te verhooren, die dagelijks na de H. Mis, over de gansche uitgestrektheid van het land, voor het heil der Kerk in de Nederlanden tot Hem opstijgen."

Aan het artikel van den *Noord-Brabanter*, over de aanneming van de monsterwet door de Tweede Kamer, ontleenen wij het volgende:

»Katholieken! regtschapen Protestanten! ja het is dan ééne waarheid geworden; hetgeen gij sinds dagen hebt kunnen voorzien, is thans bevestigd; de wet, de verdrukkingswet is door de Tweede Kamer aangenomen! Een en veertig mannen, die zijn moeten optreden voor het regt van Nederlandsch volk; een en veertig mannen, wier pligt het was de vrijheid der natie te handhaven en te beschermen; een en veertig mannen, die plegtig voor God den heiligen eed van getrouwheid aan de Grondwet gezworen hebben; die een en veertig mannen hebben hunne stem durven geven aan eene wet, die uwe teederste belangen in de waagschaal legt, aan eene wet, die voor immer uwe gewetens-, uwe godsdienstvrijheid aan slaafsche banden kan boeijen, aan eene wet die geweld doet aan het verbond, hetwelk tusschen uwen Koning en tusschen u gesloten is.

»Met belangstelling, met hoop, maar met vreeze tevens, hebt gij den godsdienststrijd gadegeslagen; de wapens van wederzijds gebruikt, hebben wij u zoo veel mogelijk bekend gemaakt!......

»Naast het ministerie stond die kompakte meerderheid ten getale van 41; eene zelfde oorzaak, de Aprilbeweging had hen in het leven geroepen, een zelfde doel moest dan ook hun streven zijn. Eens omtrent dit hoofddoel, verschillen zij nogtans in hunne neven-inzigten; het groote deel toonde zich steeds geheel en al de ootmoedige dienaar van het ministerie: maar een ander gedeelte vergde nog een aantal wijzigingen en was dan geneigd datzelfde ministerie te ondersteunen. En waarin bestonden die wijzigingen? Daarin (de *Nederlander* komt er nu regt voor uit) dat namelijk de wet blijkbaar tegen het ultramontanisme gerigt zij......

»Reeds worden wij teruggevoerd tot de onzalige tijden van het collegium philosophicum. Reeds zijn wij weer op het punt die godsdienstvrijheid te verliezen, waarnaar onze voorouderen zoo lang en zoo vurig verlangd hebben, en welke wij zoo gezegend in 1848 mogten begroeten. Zoo wordt vooruitgang bevorderd in het *klassieke land der vrijheid!*

»Zoo worden nuttige noodzakelijke wetten verschoven, om eene ellendige wet in het leven te roepen, die eensgezindheid en verbroedering onmogelijk maakt, die twist en tweedragt tusschen de zonen van hetzelfde Vaderland immer dieper en dieper doet wortel schieten.

»Maar alle hoop is nog niet verloren; het onregt heeft nog niet geheel en al gezegepraald: de Eerste Kamer blijft nog over en het koninklijk woord is genoeg om het gevaar te doen verdwijnen, en uwe grieven te herstellen.

»Katholieken, laat dus den moed niet zinken! stelt uw vertrouwen op die Eerste Kamer, zij zal hare pligten niet miskennen; zij kan, zij zal het anker des behouds zijn om ons uit de verdrukking te redden.

»Treedt op voor uw grondwettig regt, wendt u als één man tot deze Kamer, gedenkt dat het uw pligt is en dat gij u tot het einde toe van dien pligt moet kwijten: haast u, opdat uw geweten u nimmer iets te verwijten hebbe, [illegible] geeft dat de wet uwe toestemming verwerft; spoedt u, want weldra zou het te laat zijn!.....

»Noord-Brabanters, handen aan het werk! Noord-Brabanters gepetitionneerd!"

Met juistheid doet de *Arnhemsche Courant* in de volgende regelen uitkomen, dat, hoe men het ook neme, de monsterwet de Grondwet schendt. Of meerdere of mindere vrijheid dan de Grondwet waarborgt, schenkt de monsterwet, wat, het een zoowel als het ander, even ongrondwettig is. Zij schrijft aldus:

»De heer Elout heeft mooi gesproken.

»»Ik vraag *meerdere* vrijheid dan het ontwerp ons »aanbiedt; ik acht die overeenkomstig het historisch »en tegenwoordig karakter van ons vaderland!"

»Dus: of het ontwerp van wet bewaart de godsdienstvrijheid die de *Grondwet* geeft, en dan, Mijnheer Elout! is het ongeoorloofd om van de *wet* MEERDERE vrijheid te vragen: — of het ontwerp geeft *mindere* vrijheid dan de Grondwet dacht te waarborgen, *beperkt* dus de grondwettige godsdienstvrijheid, en dan hadt gij regt om *meerdere* vrijheid te vragen van den minister van Justitie, den, zoo als gij hem noemdet, »ouden bondgenoot op het veld der godsdienstvrijheid;" maar, maar..... dan hadt ge ook *tegen* het ontwerp moeten stemmen.

»Hoe lost ge dat nu op?

»Door, »het historisch en tegenwoordig karakter van »ons vaderland?"

»Ha zoo! dus is uwe redenering eigenlijk een pleidooi tegen de Grondwet, omdat zij geen godsdienstvrijheid *genoeg* geeft?

»Maar, man! hoe kunt gij dan zoo gekeerd zijn tegen hen, die u toonen dat de Grondwet volkomen godsdienstvrijheid verleent?"

Eenige aanzienlijke Israëlieten schrijven ons het volgende:

»Wij verkeerden in het denkbeeld, dat de Grondwet genoegzame waarborgen opleverde, om de kerkgenootschappen binnen de palen hunner bevoegdheid te houden, en om voor te komen dat geen andersdenkenden in hunne godsdienstige gevoelens *geschokt* worden.

»De voorgedragene en door de Tweede Kamer (ongelukkig genoeg) reeds aangenomen wet van toezigt op de kerkgenootschappen door het straatrumoer van April in het leven geroepen, heeft ons tot geene andere overtuiging kunnen brengen. De regering heeft het anders begrepen en vermeent ter bevrediging van één *deel* der natie, eene wet te moeten scheppen.

»Nu vermeenen wij, dat de Israëlieten binnen dit Rijk woonachtig, overeenkomstig de Grondwet aanspraak mogen maken op gelijke bescherming; immers wij vinden in de Grondwet geenerlei bepaling, die het tegenovergestelde aanwijst. Wij kunnen niet aannemen, dat de Grondwet alleen en uitsluitend zoude bestaan, ten behoeve der verschillende fraktiën der protestantsche kerk. Ondanks dit ons kortzigtig begrip, zouden wij echter haast geneigd zijn het tegendeel te gelooven.

»Wij lezen in het *Handelsblad* van heden, 30 Augustus, onder de rubriek Advertentien N° 13446, eene, uitgaande van de *Nederlandsche Vereeniging tot medewerking aan de uitbreiding van het Christendom onder de Joden*, dat op Woensdag 31 dezer, des avonds ten half acht ure, door den predikant H. Groenewege, in de Sionskapel, zal gepredikt worden.

»Wij mogen niet aannemen dat de regering van zoodanige advertentie zoude onwetend blijven; te minder daar de tegenwoordige minister van Binnenlandsche Zaken, als in Amsterdam gewoond hebbende, dergelijke voor het joodsche volk *schokkende* advertentiën, meermalen zal gelezen hebben.

»Nu willen wij der regering gevraagd hebben, of ook de Israëlieten eerst tot een April-straatrumoer hunne toevlugt moeten nemen en tot een algemeen petitionnement overgaan, om voor te komen niet verder in hunne godsdienstige gevoelens geschokt te worden?

»Wij willen het der regering gevraagd hebben of het VI hoofdstuk der Grondwet alleen ten behoeve der Protestanten is ter nedergesteld?

»Wij willen het der regering gevraagd hebben of de Israelieten binnen dit rijk niet in de gunstige bepaling van het VI hoofdstuk der Grondwet *moesten* deelen, en wanneer zij al verpligt zijn om andersdenkenden te eerbiedigen, wat zij ook gaarne zonder wet doen, of zij dan lijdzaam zal moeten dulden, dat eenige dweepers, eenige door Engelsch goud bezoldigde Ver, Schwartz en Pauli, met hunne advertentiën openlijk ergernis geven?

»Waarom de regering niet even zoo zorgt voor een zestigste gedeelte der Nederlandsche bevolking, gelijk zij zich gehaast heeft voor drie vijfden zoo onderling verdeelde bevolking te doen; te zorgen, dat het niet in zijne godsdienstige gevoelens geschokt worde?

»En van u, Protestanten, willen wij de vraag met de hand op het hart beantwoord hebben, wat gij zoudt zeggen, wanneer de Katholieken ook eens bij advertentie zouden berigten, dat zij eene vereeniging hebben daargesteld, om de katholieke leer onder de Protestanten te verspreiden?

»Wij vragen, wat gij wel zoudt zeggen, wanneer de Katholieken zulks deden? En evenwel tart ik u uit om ons te bewijzen of de Katholieken zich schuldig maken aan zoodanige bekeeringszucht, waaraan eenige Protestanten zich schuldig maken, en tot het bevredigen van welke zucht, ten opzigte der Israëlieten, hun *alle* middelen heilig zijn, zoo zelfs dat zij zich niet ontzien om minderjarige kinderen te verleiden en tegen hunne ouders tot schijnheilige gehoorzaamheid aan te zetten.

»Gij schreeuwt over Toskane wegens het voorgevallene met de Madiai's; maar wanneer deze in Toskane hebben gehandeld, gelijk gij hier te lande dagelijks doet, dan is het te verwonderen, dat de Toskaansche regering die menschen de vrijheid heeft wedergegeven."

»Eenige Israëlieten."

Men schrijft ons uit Utrecht:

»Er heerscht in deze stad, ofschoon zij met afkeer den naam van onverdraagzaam van zich weert, eene partij, die er [illegible]t is, om eenwig haat tusschen Katholieken en Pro[illegible]anten te strooijen. Het i[illegible]kend dat onze geëerbiedigde Koning eerstdaags deze[illegible] met een bezoek zal vereeren. Dat zijne intrede lu[illegible]al zijn behoeft wel niet betwijfeld te worden. M[illegible] leest men nu in een ingezonden stuk in de *Ut[illegible]e Courant* van heden? Eene aansporing tot e[illegible]tterend onthaal van den Vorst, welke aansporing [illegible] blijk van liefde voor Oranje zou kunnen beschouwd worden, zoo daarin geene uitdrukkingen voorkwamen, die meer partijzucht dan iets anders ademen en volmaakt in den geest vallen van die mannen, die den geëerbiedigden Persoon des Konings tot een partijhoofd maken, en dus met regt als vijanden van Oranje moeten beschouwd worden..... Of moet het niet hatelijk klinken in de ooren der Katholieken, te hooren: »*Welaan, Utrechtenaren*, (waarom niet Protestanten, het ware duidelijker) *laat het nu blijken door uwe schitterende feestviering bij de inkomst des Konings, dat Z. M. woorden heeft gesproken volgens het hart van zijn volk!*" Welke woorden worden hier bedoeld? Is de toeleg der drijvers miskenbaar?... Neen, waarlijk de Katholieken van Utrecht, zoo min als die van het geheele Vaderland, hebben *zulke* aansporingen noodig, om van hunne trouw en liefde aan den Koning blijken te geven: hiervoor pleit het gulle en luisterrijke onthaal, dat de Broeder des Konings, zoowel als Hoogstdezelfs geliefde Zoon, overal en inzonderheid deze laatste in *Limburg*, ook vooral van de Katholieken heeft genoten! Of twijfelt men dat de Katholieken alhier ten achteren zullen blijven om deel te nemen aan de openlijke festiviteiten, die onze Regering verlangt en die Utrecht onder alle steden moeten doen uitmunten? Dan herinnere men zich het over weinige jaren gevierde studentenfeest, toen *geen enkele Predikant op de lijst der inteekenaren te vinden was, maar wel de Katholieke Geestelijkheid!*

»Uit liefde voor de waarheid verzoek ik u een plaatsje voor het bovenstaande in uw geacht dagblad.

»Utrecht, 29 Aug. 1853. B."

Men schrijft uit Winschoten het volgende aan de *Grondwet*:

»Welke zedelijke verantwoordelijkheid die mannen op zich hebben geladen, die, om tot hunne politieke bedoelingen te geraken, de beide groote deelen der natie, op het godsdienstige terrein tegen elkander hebben opgeruid, moge onder anderen uit het volgende staaltje blijken.

»In den laten avond van den 21 op den 22 Augustus zaten in het logement van den heer Bakker te Veendam tien jonge lieden. Naar aanleiding der monsterwet N°. 2, kwam het gesprek op het godsdienstig terrein. Bedaardheid week weldra voor hartstogt en liet het zich spoedig aanzien, dat het gezelschap niet in vrede zou scheiden. De beide zoons van den R. K. scheepsbouwmeester N. zagen dit in en verwijderden zich, om des lieven vredes wille; maar de zoon van den ijzersmid J. B. mede R. K. bleef en wel tot zijn ongeluk; want van woorden kwam het tot daden, en werd hij op eene erbarmelijke wijze geslagen en gesneden. Hij ligt thans onder behandeling van den med. dr. van Slooten; en de vader heeft van het voorgevallene aanklagt gedaan aan de arr. regtbank te Winschoten.

»Wij vreezen dat de dagbladen weldra meerdere ergerlijke tooneelen zullen hebben te vermelden; want wanneer in eene beschaafde plaats als Veendam, tusschen fatsoenlijke burgerzoons (de zoons des Burgermeesters waren mede tegenwoordig) zoo iets voorvalt, wat moet men dan in plaatsen verwachten, waar verlichting en beschaving minder algemeen zijn doorgedrongen!"

Petitionnement.

Wij vernemen dat heden verzonden zijn adressen aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal, gelijkluidend met dat, medegedeeld in ons Nommer 1928.

Uit	Lisse	met	80	naamteekeningen
»	Kuinre	»	11	»
»	Kommes	»	58	»
»	Leijmuiden	»	43	»
»	Kerspel Harmelen	»	98	»
»	Schalkwijk	»	180	»
»	Kortenhoef	»	30	»
»	Lichtevoorde	»	100	»

Bij de herstemming voor een lid van den gemeenteraad van Amsterdam is met 627 van de 939 geldige stemmen verkozen de heer P. Keer; op den heer W. J. Heshuysen waren 312 stemmen uitgebragt.

Bij koninklijk besluit is bepaald, dat aan de schepen van het groot-hertogdom Toskane dezelfde vrijdom wordt verleend, welke is toegekend aan de Nederl. schepen, bij art. 3, § 1, der wet van 19 Junij 1845 (*Stbl.* N° 28); — voorts dat dezelfde schepen in de koloniën en bezittingen van het rijk in andere werelddeelen, met Nederl. schepen worden gelijkgesteld; welke gelijkstelling echter niet wordt uitgestrekt tot de kustvaart in Ned. O. Indië.

Men meldt ons uit 's Gravenhage het volgende: »De kerkelijke quæstie, die de aandacht van sommigen zoodanig bezig hield, dat over bijna niets anders gedacht of gesproken werd, heeft het lid der Tweede Kamer, den heer Reinders, niet belet om te denken aan de bevordering der materiële belangen der ingezetenen.

»Hij heeft de afgevaardigden uit de provinciën Overijssel, Friesland, Groningen en Drenthe, zoowel van de Eerste als Tweede Kamer der Staten-Generaal, bijeengenoodigd, om de zaak der spoorwegen in de noordelijk provinciën te bevorderen.

»Het gevolg hiervan is geweest, dat de leden der Staten-Generaal van genoemde provinciën uit hun midden eene kommissie hebben benoemd, bestaande uit de heeren Cost Jordens, Adringa de Kempenaer, Reinders en Tonokens, om van Z. Exc. den minister van Binnenlandsche Zaken inlichtingen te vragen aangaande het leggen van spoorwegen in gemelde provinciën en waaraan ook reeds is gevolg gegeven." (*Gr. Ct.*)

'sGRAVENHAGE, 30 Aug. Morgen ochtend vroegtijdig zullen de leden van 's Konings Militair Huis uit de residentie naar het Kamp te Zeyst vertrokken, ten einde Z. M. aldaar Donderdag te kunnen ontvangen.

— Gisteren heeft de kolonel in Pruissische dienst E. d'Olberg, de kavallerie-kazerne in oogenschouw genomen en is heden naar Delft vertrokken, om de magazijnen en constructie-winkel te bezigtigen.

— De afdeelingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal hebben heden een aanvang gemaakt met het onderzoek van het wets-ontwerp, strekkende tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen.

— Heden heeft alhier de opening plaats gehad van de stembilletten ter benoeming van zeven leden voor de kamer van koophandel en fabrieken. Er zijn ingekomen 362 billetten; van onwaarde 3; volstrekte meerderheid 180. Daarvan hebben verkregen de heeren L. J. Enthoven 256; P. Varkevisser 186, P. L. Keurenaer 183, welke heeren alzoo bij de eerste stemming benoemd zijn. Herstemming zal moeten plaats hebben tusschen de heeren W. J. van Heinsbergen, die 179 had verkregen, J. B. Maxwils 178; E. P. Borst 146; M. L. Hermans 131, B. M. Park 120, W. Pouwels 112, G. Nicola Sur. 111 en F. N. Charro 68 stemmen.

— 31 Augustus. Z. M. de Koning zal zich heden nacht ten 3 ure met een extra-spoortrein uit de residentie naar het kamp begeven.

— Gisteren is het geschenk van Z. M. den Keizer van Rusland aan H. M. de Koningin-moeder alhier aangebragt. Het bestaat uit eene droschky voorzien van twee paarden van een schoon ras. Het zijn bruine langstaart hengsten.

— Heden ten 12 ure zijn de afdeelingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal wederom vergaderd geweest, om het onderzoek over het ontwerp van wet tot regeling van het toezigt over de kerkgenootschappen, voort te zetten. Men verwachte dat dit onderzoek heden zal afloopen.

— In de residentie is aangekomen en aan het *Hôtel de l'Europe* afgestapt de adjudant-generaal van Z. M. den Keizer der Franschen Rolin, vergezeld van de ordonnans-officier graaf Favé, die van hun gouvernement in last hebben, om bij de executien, welke in het kamp van Zeijst zullen plaats hebben, tegenwoordig te zijn.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 30 Aug. Een telegrafische dépêche over Marseille, gisteren van regeringswege aan de beurs bekend gemaakt, berigt dat een Engelsche stoomboot, komende van Konstantinopel, de tijding bevestigt aangaande den uitslag der Oostersche quæstie.

— De Aartsbisschop van Rouaan, die zich naar Dieppe heeft begeven om aldaar de godsdienstoefening in persoon te verrigten, sprak den Keizer bij den ingang der Kerk dus aan:

»Terwijl een gansche bevolking zoo gelukkig is u binnen hare muren te bezitten, kan de godsdienst niet met onverschilligheid u een der dorpels harer kerken zien overschrijden.

»Zij vindt hierin een kostbaar onderpand van uwe gevoelens ten hare opzigte, eene heilzame les en eene groote stichting voor alle hare kinderen. Want een voorbeeld spreekt des te krachtiger naarmate het afkomt van hooger standpunt, en men zal des te minder zich geneigd voelen zijne pligten jegens den Koning des hemels te miskennen, wanneer men de koningen der aarde eerbiedig voor die hooge magt zich ziet neêrbuigen.

»Laat het u dan welgevallig zijn, Sire, en ook u, Mevrouw, dat ik op dezen dag de plaats inneem van een mijner goede priesters, om over u den bijstand en de vele zegeningen Gods af te smeeken, en ook om in naam der godsdienst welke gij bemint, in naam der armen die gij hulp verleent, in naam der geheele maatschappij welke gij schraagt, u te doen hooren de dankbetuigingen van die allen.

De Keizer heeft hierop geantwoord:

»Monseigneur, gij schat waarlijk te hoog datgene, 't welk bij mij slechts de eenvoudige vervulling van pligt is. Wanneer ik met mijne vrouw ter mis ga om God te bidden, gelijk zulks voor ieder christen een behoefte is, gehoorzaam ik slechts aan eene natuurlijke opwelling van mijn hart. Ik dank u ondertusschen, uit naam der Keizerin en van mij zelven, voor de goede woorden welke gij gesproken hebt en die mijne gevoelens voor u en voor de geestelijkheid van dit departement steeds zullen versterken."

MADRID, 24 Aug. Bij het ministerie wordt een ontwerp in gereedheid gebragt tot vermindering van het aantal provincien van 49 op 20, en zulks als maatregel van bezuiniging.

Ook tracht men de onderhandelingen betreffende de grenzen tot een einde brengen.

ENGELAND.

LONDEN, 30 Aug. De Koningin is behouden te Dublin aangekomen.

— De luitenant-generaal Sir Charles Napier is den 29 dezer overleden.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 21 Augustus. De sultan heeft aan alle hoofd-officieren van de Engelsch-Fransche vloot de dekoratie verleend der orde van Melschedie, onlangs ingesteld.

BELGIE.

LUIK, 30 Augustus. Tengevolge van de duurte van het brood, hebben hier gisteren avond eenige volksoploopen plaats gehad. Er werden hier en daar glasruiten ingeworpen en bij eenige wapensmeden wapens weggenomen, waarna er op sommige punten bloedige botsingen met de gewapende magt plaats hadden, die er eventwel in slaagde, om de orde te herstellen.

Nadere berigten, per telegraaf, heden middag ontvangen, melden, dat de nacht en de ochtend rustig zijn afgeloopen en dat alle maatregelen zijn genomen om eene herhaling der rustverstoring te voorkomen. De justitie doet naar de raddraaijers een ijverig onderzoek

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			30 AUG. 4½ u. gebl.	31 AUG. 4 u.		gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.			63$\frac{7}{16}$	63⅜	a	63$\frac{7}{16}$
Dito Dito	3	»	76$\frac{9}{16}$	76½	»	76$\frac{9}{16}$
Dito Dito	4	»	95⅝	95$\frac{9}{16}$	»	
O. I. Leening 1844	4	»			»	
Amortis. Syndic.	3½	»			»	
Handel-Maatschappij	4½	»	130		»	
Aand. Rijn-Spoorweg.	»	»			»	
Aand. Holl. S. M.					»	
Obligatien	»	»			»	
BELGIE, Obligatien 1844	»	»			»	
Cert. bij de Belg. Bank.	2½	»			»	
Dito bij Rotsch. en Volksv	»	»	53		»	
FRANKRIJK, Obligatien.	3	»	75		»	
SPANJE Nieuwe	1	»	23¼	23$\frac{3}{16}$	»	23¼
Dito	3	»			»	
Dito Binnenl. à 6/m.	»	»	43¼	43$\frac{5}{16}$	»	
Coup. Bewijzen.			6½	6½	»	
Amortisable Schuld		»			»	
PORTUGAL te Londen	5	»	40¼	40⅛	»	40⅜
Dito uitgestelde		»	17½	17½	»	17$\frac{9}{16}$
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	»	109¼	109⅛	»	
Dito Dito 1828 en 1829	»	»	108¾	108⅝	»	108¾
Cert. bij dº. 1831 en 1833	»	»			»	
Dito	4½	»	100$\frac{3}{16}$	100$\frac{3}{16}$	»	
Dito bij *Hope*	4	»		93⅛	»	
Dito bij *Stieglitz en Cº.*	»	»	92½	92	»	
Dito bij id. 5de Serie	4	»			»	
Cert. te Hamburg	5	»	104¼		»	
Inschrijving in Assignat.	6	»			»	
Cert. van dito	»	»	75	75	»	
POLEN, Certifikaten	4	»	87¼	87	»	
Dito Aand. à fl. 500					»	
Dito met Lot. » 300					»	
AMERIKA, Bank-Actiën			4$\frac{9}{16}$		»	
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*					»	
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.		82$\frac{11}{16}$	82$\frac{9}{16}$	»	82⅝
Dito 1852	»	»	82⅜		»	
Dito 1847	2½	»	42$\frac{13}{16}$	42$\frac{13}{16}$	»	
Dito 1851	2½	»	42$\frac{11}{16}$	42$\frac{11}{16}$	»	42¾
Dito 1849	5	»	95⅛	95¼	»	95⅜
Ween. Bank bij *Goll en Cº.*	»	»		87⅛	»	
Dito	4	»			»	
Letter B	5	»	95⅛	95¼	»	95⅜
Aand. met Loting fl. 500	*f*				»	
Nieuwe dito » 250		»			»	
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 pCt		99⅞		»	
BRAZILIE te Londen 1824	5	»	98½	98¾	»	
Dito Leening 1843	5	»	99⅜	99½	»	
PERU	4½	»	81½		»	
MEXICO Nieuwe	3	»		26	»	26$\frac{1}{16}$
VENEZUELA à £ 100	3½	»			»	
GRENADA à £ 100	2	»		22¼	»	
Dito Uitgestelde			9⅞	9¾	»	9⅞
ECUADOR à £ 100		»	4$\frac{5}{16}$		»	

Mexiko onbepaalde 25$\frac{13}{16}$, ⅞; Phil. bij Hope en Cº. 92 H. N.

In Binnenl. noch Buitenl. effekten ging heden iets merkwaardigs om, alleenlijk waren van de laatste Spaansche en Port. wat meer gezocht.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56⅜	Livorno	2/m.	*f* 39⅜
»	zigt	» 56¾	Napels	»	» 81½
Bordeaux	2/m.	» 56	Petersburg	»	» 1,86½
»	½/m.	» 56¼	Weenen	6/w.	» 32⅛
Madrid	3/m.	» 245	Augsburg	»	» 35⅜
Cadix	»	» 245	Frankfort	»	» 99
Seville	»	» 242	Hamburg	2/m.	» 35$\frac{7}{16}$
Bilbao	»	» 243	»	zigt	» 35$\frac{11}{16}$
Lissabon	»	» 41½	Londen	2/m.	» 11,70
Porto	»	» 41½	»	zigt	» 11,77½
Genua	2/m.	» 46⅜	Rotterdam		» ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 30 Aug. Belg. Leen. 2½ pc. 56⅛; 1840/1842 4½ pc. 98½; 1852, —; Spanje 1—3 pc. 22$\frac{11}{16}$; Binnenl. 3 pc. 43¼; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 86.

PARIJS, 30 Aug. Fransche 3 pCt. 79.60; 4½ pCt. 104.95; Spanje 3 pCt. Binnenl. 42⅝; id. 1 pCt. 23¼; Russen 4½ pCt. 98¼; Met. 5 pCt. 88⅝.

LONDEN, 30 Aug. Cons. kont. 98 a —; op tijd 98 a —; Braz. 101½ a 102½; 1829/39 101 a 102; 1852 99 a 100; Den. 3 pc. 84 a 86; 5 pc. 106 a 108; Ecuad. 5 a 5¼; Gren. 22¾ a 23¼; Uitgest. 9¾ a 10; Mexiko Nieuwe 26½ a 26¾; Peru 4½ pc. N. 83 a 85; Uitgest. 59 a 60; Rusl. 1822 5 pc. 118 a 119; (N.) 4½ pc. 101½ a 102½; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 44¾ a —; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23⅛ a —; 3 pc. 47¼ a 47¾; Coup. cert. 6¼ a 6½; Passive 5¼ a 5½; Holl. 2½ pc. 64¾ a 65¼; id. 4 pc. 98½ a 99; Venez. 38 a 39; Uitg. 16 a 17; Wissel op Amsterdam *f* 11.17¼; Grieken 1824 — a —; 1825 —.

WEENEN, 30 Aug. Met. 5 pc. 94⅛; Bank-Aktien 1393; Wissel op Londen 10.39, Zilver 8⅝.

BERLIJN, 29 Aug. Schuldbr. 3½ pc. 92¾; Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 98¼; Pools. 4 pc. 92; Loten fl. 500 92; Oost. Met. 5 pc. 87¾; Amsterdam zigt 141⅝; id. 2/m. 141½.

HAMBURG, 29 Aug. Russ. Cert. 104½; Oostenrijk Met. 5 pc. 94½; Spanje 1—3 pc. 21⅞; Binnenl. 3 pCt. 40⅝.

FRANKFORT, 30 Aug. Met. 5 pCt. 86⅜; W. Bank-Aktiën 1540; W. Loten fl. 250, 128; Spanje 1 pCt. 23⅜, id. 3 pCt. 43⅜; Wissel op Weenen 110.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 31 Augustus.

Voorraad van JAVA KOFFIJ, op Ontvang-Cedullen bij de N. H. M., op ult. Aug. 1853:

in Amsterdam	42977	balen
» Rotterdam	35353	»
» Dordrecht	1829	»
» Schiedam	3568	»
» Middelburg	4937	»
	88664	» alzoo

Tegen 119.991 balen op ult. Julij afgeleverd in deze maand 31327 balen.

Voorraad van BANCA TIN bij de N. H. M.:

Op ult. Julij	22369	blokken
Veiling op 17 Aug. ll.	122312	»
Te zamen:	144681	»
Voorraad op ult. Aug.	109591	blokken alzoo
in deze maand afgeleverd:	35090	»

GRAANMARKT.

Tarwe werd heden weder hooger gehouden, doch niet vee vraag vindende, ging er weinig om, verkocht: 128, 130 ℞ b. Poolsche *f* 400, 415; 127 ℞ Groninger *f* 356.

Rogge ruim prijshoudend met veel handel, verkocht in Entr.: 119 ℞ Archangel *f* 226; in cons.: 122 ℞ Pruissische *f* 240; 123 ℞ dito *f* 240 aan de Zaan, 124 ℞ Burgos *f* 245; 116 ℞ o. Gedr. *f* 221.

Garst *f* 5 hooger: 113 ℞ n. Deens. *f* 215.

Haver zonder handel.

Boekweit bij gerijven hooger verkocht: 117, 121 ℞ Holst. *f* 220, 232.

Tegen Vrijdag zijn in veiling aangeslagen: Ca. 300 Lt. Odessa Rogge van 115/116 ℞ Gedr. [illegible] 108 ℞.

Op 9 vaten Olie in April ek. 72; Mei 72; Aug. 73; Sept. 71½; Oct. 72; Nov. 72½ &. *Lijnzaad* prijshoudend: 113/14 ℞ Odessa *f* 335. *Raapolie* op 6/w. *f* 40½, Vliegend *f* 39½; 1º. Mei ek. *f* 41; Sept. *f* 39; Oct. *f* 40; Nov. *f* 40½; Dec. *f* 40½. *Lijnolie* op 6/w. *f* 33½; Vliegend *f* 32½. *Hennepolie* op 6/w. *f* 39½; Vliegend *f* 38½.

ROTTERDAM, 30 Aug. Tarwe. 153, 157/2 ℞ witb. Poolsche *f* 400, 420; 160/2 ℞ Hoogl. Kleefsche *f* 420; 159/2 ℞ nieuwe Bovenlands. Rís (1853) *f* 420; 157/2 ℞ Rostocker *f* 415. — Rogge. 142/2 ℞ nieuwe Archangel *f* 238.

SCHIEDAM, 30 Aug. Gerst. Verkocht: 129/2 ℞ Koersche *f* 227 3/m. — Moutwijn *f* 22,50; Jenever *f* 27,—; Amst. Proef *f* 28,25, per Ned. vat zonder fust, zonder belasting.

ANTWERPEN, 30 Aug. *Koffij.* De vraag blijft aanhouden. Verkocht, 1300 balen St. Domingo pr. *Renner* a 29¾ c., 500 balen id. pr. *Fanny*, tot denzelfden prijs en 500 balen id. pr. *President*, tot 29½ c.

Graanmarkt. Ferme markt. Voor nieuwe blanke inl. Tarwe betaald *f* 17 tot 17¼, en eene zeilende lading veelkleurige is gedaan tot *f* 16½ pr. 80 kil.

Honig. Havana, 100 fust, uit de Adelphi, verkocht tweede hand. Het artikel blijft gevraagd.

Rijst. Gunstig. Belangrijke zaken zijn heden in Carolina Rijst gedaan. Ongeveer 500 vaten gedeeltelijk op levering. Van Arracan is ongeveer 1300 zak, gepelde verkocht; meestal voor exportatie.

Suiker. Geraffineerd. Verkocht 100/m. kil. Gestampte R B B; 100/m. kil. Gestampte R B A; 30/m. kil. brooden en 30/m. kil. Gestampte G G & Cº. alles te leveren in Oktober.

Tabak. Prijshoudend. Verkocht uit de eerste hand 120 vat. Kentucky, pr. *Montainer* en 25 vat. Virginie, pr. *South Caroline*, tot zeer vaste prijzen.

LONDEN, 29 Aug. *Suiker.* Schoon aanzienlijke veilingen zijn aangekondigd, zijn er vele zaken voor konsumptie en exportatie tot vorige prijzen gedaan, die ferm blijven; van *Geraffineerde* Gestampte is veel gekocht voor exportatie tot vorige prijzen.

Koffij. Veel zaken gedaan in Ceylan Plantage tot stijve prijzen, iets hooger, daar de voorraad gering is. Vreemde soorten gevraagd en weinig partijen aan de markt.

Rijst. Aanhoudende vraag voor Oost-Ind. soorten, de prijzen ferm.

LIVERPOOL, 29 Aug. *Katoen.* Ferme markt zonder eenige prijsverandering. Verkocht 7000 balen.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 30 Aug. C. G. Lindroos, John, Akijab. - L. Wildschut, Sara, Suriname. - H. B. Koffker, Anna Martha, Sabl. d'Olonne. — Gisteren nog: F. H. Zeylstra, Goede Verwachting, Batavia. - H. H. Zeylstra, Komeet, St. Domingo. - R. Grant, Humility, Ratray, Cardiff.

HELVOET, [illegible] H. Stricker, Volumnia, Taganrog. - G. Costa, Hario Fleescher, Girgenti. - R. T. Pik, Irene, Livorno.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 31 Augustus in lading naar:

Keulen	J. Kreitenberg, Colln Nº. 4.
»	G. Elbers, Dankbaarheid.
Mainz	W. Keller, Mainz Nº. 1.
Ludwighaven	J. B. Hanlein, Delphin.
Manheim	H. C. de Baas, Minerva.
Dusseldorp & Neus	H. Polman, Niederrein Nº. 4.
Duisburg	J. Otten, Johanna.
Heilbron	G. C. Smith, Clio.
Urdingen & Ruhort	B. Brinkkamp, Twee Gebroeders.
Weesel	P. J. Balk, Vrouw Rebecca.
Frankf., Coblentz en Manheim	W. Pfaff, Frankf. Nº. 7.

AMSTERDAM, 31 Aug. vertrokken:

Heilbron	C. Buhler, Fortschrit

Rijnhoogte	ARNHEM 33 Aug.	1 el	63 duim.
	KEULEN 29	»	8 vt. ½ »

ADVERTENTIEN.

(3222) Heden overleed mijn geliefde Echtgenoot de Heer HENDRIK WILLEMSEN, in den ouderdom van ruim 82 jaren, diep betreurd door mij en verdere betrekkingen.

AMSTERDAM, 25 Augustus 1853. M. J. SCHILDERMAN, Wed. H. WILLEMSEN.

J. N. DE RIJK, Makelaar, zal op Maandag den 12den September 1853, des avonds na vijf ure, in het voormalig *Oudezijds Heeren-Logement*, door den Notaris J. P. VAN VIANEN, onder *meerdere perceelen*, verkoopen: Een kapitaal, hecht, sterk en weldoortimmerd WINKELHUIS en ERVE met afzonderlijken opgang hebbende BOVENWONING, *arduinsteenen Stoep* en *Borstwering*, waarin *Kaarsenmakerij*, op den Binnen-Amstel bij de Halvemaanssteeg, hoek Schuitenvoerdersgang, Y 25. Breeder bij billetten en te bezigtigen des Dingsdags en Donderdags, alsmede op den verkoopdag van 11 tot 2 ure.

De bewijzen van eigendom en de veilconditiën liggen vier dagen bevorens ter lezing, ten kantore van genoemden Notaris, op den Singel bij het Stedelijk Gymnasium. (3226)

OPENBARE EINDELIJKE TOEWIJZING.

Ten overstaan van den Notaris Mr. L. BEENS te *Breda*, zal op *Maandag den 12 September* 1853, 's voormiddags 11 ure, in de Herberg van J. ADRIAANSEN, aan de Duivelsbrug te *Ginneken*, in het openbaar de *EINDELIJKE TOEWIJZING* plaats hebben, van:

De nabij *Breda*, onder de Gemeente *Ginneken*, zeer aangenaam gelegene BUITENPLAATS **VREDE EN RUST**, bestaande in: eene hechte en moderne, voor Zomer- en Winterverblijf geschikte HEEREN-HUIZINGE, voorzien van twaalf zoo Beneden- als Bovenkamers, waaronder eene fraaije Zaal, alle behoorlijk Behangen of Gestukadoord; van ruimen Kelder, grooten Zolder, Vliering en verdere Gemakken; voorts met aangebouwde KEUKEN, ORANJERIE (waarboven eene BILJARD-ZAAL) en KOETSIERSWONING; — in een ruim KOETSHUIS, STALLING voor vijf Paarden, PLEIZIER- en MOESTUIN met WARMOEZERIJ, LUSTBOSCH, BOUW- en WEILAND; bij het Kadaster bekend onder Sectie I, Nos. 316, 318, 319, 319a, 320 en 321, ter grootte van 6 Bunderen, 10 Roeden en 90 Ellen.

En twee perceelen WEILAND, gelegen tegenover de voorschrevene Buitenplaats, Kadast[illegible]ctie I, Nos. 325 en 32[illegible] tot 1 Bunder, 50 Roeden en 80 Ellen.

A[illegible]gebruik te aanvaarden met Een November [illegible] except het perceel Bouwland Nº. 318, *al[illegible] tot Elf November* 1856.

De [illegible]laats is mits vooraf belet vragende, des *Dingsdags en Donderdags* vóór den dag der toewijzing, van 's [illegible]iddags 10 tot 's namiddags 3 ure, te zien.

Meer[illegible] omschrijving is bij Aanplak-biljetten gegeven, en [illegible]nnen nadere informatiën worden verkregen ten Kantore van voornoemden Notaris, alsmede van den Notaris Mr. [illegible] F. A. LEESBERG te 's *Hage*. — Brieven *franco*. (3225)

Salles d'Asile pour l'Enfance.

COLLECTIONS D'IMAGES, INSTRUCTIVES ET AMUSANTES.

ANIMAUX DOMESTIQUES	10	images.
ANIMAUX SAUVAGES	10	»
HISTOIRE DE JESUS CHRIST	12	»
RÉCITS MORAUX	18	»

Pour chaque collection se trouve un Livre d'Explication. En vente chez C. L. VAN LANGENHUYSEN, Libraire à Amsterdam.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.